

МІСЦЕ УКРАЇНИ В СТРУКТУРІ СВІТ-СИСТЕМИ НА ОСНОВІ ІНДЕКСІВ МІЖНАРОДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

*М.І. Гупало, студентка
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

Імануїл Валерстайн є відомим американським соціологом, мислителем та автором світ-системного підходу. Його праця «Історичний капіталізм. Капіталістична цивілізація» вийшла в 1995 р. В ній автор намагається пояснити що таке «капіталізм», «капітал», «капіталістична цивілізація» та окреслює майбутнє та перспективи історичного капіталізму [1, С. 13].

На думку І. Валерстайна з кінця XV ст. в Європі почала формуватися нова, до цих пір неіснуюча історична система, котру він називає історичним капіталізмом або капіталістична світ-економіка. Ключовим елементом цієї системи є капітал, який почав використовуватися зовсім іншим способом.

Основною метою власника капіталу є використання вже накопиченого капіталу з подальшим його накопиченням і встановлення особливих (капіталістичних) відносин з іншими індивідами задля досягнення цієї цілі. Також особливою рисою історичного капіталізму було створення широкомасштабної товаризації процесів – обміну, виробництва, розподілу та інвестування [1, С. 25].

Отже, однією із заслуг І. Валерстайна є те, що він визначив нову одиницю соціально-економічного аналізу – світ-систему [1, С. 9]. Він виділив зони світ-економіки, такі як країни-ядра, напівпериферії та периферійні крани. Відповідно до цього, Валерстайн говорить про міжнародний розподіл праці, який існує завдяки географічно направленим товарним зв'язкам (на основі міжнародних взаємозалежностей).

Рух товарних зв'язків відбувається від периферійних зон до країн-ядер і цей процес історичного розвитку капіталізму ставав все більш функціональним і географічно охоплював все більше нових територій [1, С. 77]. Дані процеси відбуваються і сьогодні, при чому зі все більшою поляризацією країн.

Визначення місця України в структурі-світ системи буде здійснюватися на основі індексів міжнародних досліджень, таких як індекс глобальної конкурентоспроможності, індекс легкості ведення бізнесу (Doing business), глобальний індекс інновацій.

У щорічному рейтингу конкурентоспроможності країн за даними Всесвітнього економічного форуму Україна зайняла 81 місце, і покращила свій результат на 4 позиції, порівняно з 2016р. [2]. Найкращі показники України демонструє в сферах початкової і вищої освіти, а також в показниках обсягу ринку. Найгіршими є показники макроекономічного середовища, державних інституцій та розвитку фінансового ринку.

У рейтингу Doing business, який укладає Світовий банк, Україна посіла 76 місце серед 190 країн світу в 2017 р. і також покращила свій результат на чотири позиції, в порівнянні з 2016р. [3]. Покращення позицій України відбулося завдяки спрощенню будівельних процедур, отримання кредитів і зменшення податків. Проте, такі показники, як створення підприємств і захист міноритарних інвесторів негативно вплинули на підсумкову оцінку в рейтингу.

Україна посіла 50 місце серед 127 країн світу в щорічному рейтингу інноваційних економік [4]. Очолюють рейтинг Швейцарія, Швеція, Нідерланди, США і Велика Британія. Найсильнішими показниками Глобального індексу інновацій є показники, що стосуються освітнього потенціалу та характеризують людський капітал і дослідження, а також ті, що стосуються інформаційно- комунікаційних технологій та характеризують застосування знань і технологій.

Отже, ми розуміємо, що Україні потрібно зробити досить багато кроків, здійснити реформи, аби наблизитись до показників країн-лідерів по даних індексах, які в структурі світ-системного підходу за Валерстайном є економіками країн-ядра, проте за останні роки Україна показує позитивну динаміку розвитку.

Список використаних джерел

1. Валлерстайн И. Исторический капитализм. Капиталистическая цивилизация / И.Валлерстайн. – М.: Товарищество научных изданий КМК, 2008. – 176 с.
2. The Global Competitiveness Report 2017-2018 [Електроннийресурс]. – Режимдоступу: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/>.
3. Doing Business 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2018>.
4. The Global Innovation Index [Електроннийресурс]. – Режимдоступу: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2017-report>.